

Länsstyrelsen
Örebro län

Raoul Hjærtström
Direkt: 019/19 30 68
raoul.hjartstrom@t.lst.se

Örebro
NA

2272.P.14

L 1974 1(5)

BESLUT
2003-10-28

Dnr: 432-04561-2000

kultur och naturvård H024
Biograf A243

SWEDISH NATIONAL HERITAGE BOARD
RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

antikvarieämbetet

Ink. 2003 -11- 07

Dnr. 315-4001-2003

**Byggnadsminnesförklaring av F.D. Röda Kvarn-
biografen, Kv Källan 10, Olaus Petri församling,
Örebro, Närke**

(3 bilagor)

BESLUT

Med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen (KML) förklarar Länsstyrelsen F.D. Röda Kvarnbiografen, markerad med heldragen röd linje på bifogade karta, på fastigheten Kv Källan 10, Olaus Petri församling i Örebro kommun, som byggnadsminne.

Med stöd av 3 kap 2 § KML meddelar Länsstyrelsen samtidigt följande skyddsbestämmelser:

Byggnaden får inte flyttas eller rivras, vare sig till sin helhet eller delar därav.

Byggnaden får inte byggas till, byggas om eller på annat sätt förändras till sin exteriör.

Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.

Byggnadens planlösning får inte ändras.

I de rum som kryssmarkerats på bilagda planritning får inte göras ingrepp i eller ändring av fast inredning. Till fast inredning hör bl a dörrar och dörrfoder, fönster och fönsteromfattningar, taklister, balustrader, vägg- och takmålningar, trappor och trappräcken. Till den fasta inredningen hör också biljettkiosken i entréhallen.

2003-11-11 beslöt Mp
Kopierad till Ur = BM-reg. A. J. / Jh

Takmålningen på bottenvåningen i byggnadens norra del, markerad med streck på bilagda planritning, får inte borttagas, flyttas eller på annat sätt förändras.

Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadens egenart.

Upplysningar

Länsstyrelsen lämnar råd i fråga om underhållet av byggnaden.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd att byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Enligt 3 kap 21 § KML tillämpas beslut enligt 3 kap 1 § utan hinder av att talan förs mot beslutet.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Fråga om byggnadsminnesförklaring väcktes av _____ den 21 juni 2000. En antikvarisk förundersökning och kulturhistorisk värdering av byggnaden har gjorts av Studio A Arkitekter, Örebro, år 2000.

Riksantikvarieämbetet har i yttrande till Länsstyrelsen 2000-09-29 tillstyrkt en byggnadsminnesförklaring.

Byggnaden ägs av Peab Sverige AB. Under år 2001 fördes diskussioner mellan Länsstyrelsen och PEAB om förutsättningarna för att bevara och restaurera byggnaden. Detta ledde till att en omfattande teknisk upprustning och restaurering kunde genomföras år 2002. Restaureringen genomfördes med stöd av bidrag från Länsstyrelsen. Ett villkor för bidraget var att byggnaden skulle förklaras som byggnadsminne.

Bolaget har i skrivelse till Länsstyrelsen 2003-09-17 accepterat byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

Riksantikvarieämbetet har under hand (telefonsamtal 2003-09-23 med 1:e antikvarie Jan Karlsson) tillstyrkt utformningen av skyddsbestämmelserna.

Samråd har skett med Örebro kommun genom byggnadsnämnden, nämnden har inte haft något att erinra mot byggnadsminnesförklaringen och skyddsbestämmelserna.

MOTIVERING

Byggnaden ligger inom den del av centrala Örebro som enligt beslut av Riksantikvarieämbetet 1987-11-05 är av riksintresse för kulturmiljövården. Den finns upptagen i det bevarandeprogram för innerstadens kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse som antagits av Örebro kommunfullmäktige 1988-09-29.

Biografbyggnaden uppfördes 1917 efter ritningar av Örebroarkitekten Vilhelm Renhult. Byggherre var Skandinaviska Filmcentralen och biografen fick namnet "Imperial". Efter en stor ombyggnad 1927 ändrades namnet till "Biografteatern Röda Kvarn". Skandinaviska Filmcentralen blev år 1922 Svensk Filmindustri, "SF", som drev biografen ända tills den lades ner i september 1988.

Byggnaden är exteriört i allt väsentligt oförändrad sedan 1917 och är ett värdefullt exempel på Örebroarkitekten Vilhelm Renhults arkitektur från den tiden. Renhult är ett framträdande arkitektnamn inom i Örebro under 1900-talets första decennier, främst 1910- och 20-talen. Han tillhör en grupp Örebroarkitekter som dominerar i den tidens intensiva byggande i staden, och är i den gruppen den mest produktive. Han saknar formell arkitektutbildning, men genomför sina uppdrag med övertygande stilkänsla och visar stor lyhördhet för tidens strömningar inom arkitekturen. Han ritade främst bostadshus, men också samlingslokaler, bl a flera frikyrkobyggnader. Han anlidades också av den expansiva industrin, och hans byggnad för skofabriken Oscaria hör till hans arkitektoniskt mest intressanta verk.

År 1927 skedde en ombyggnad efter ritningar av arkitekten Joel Lundeqvist. Med undantag av entrén lämnades exteriören orörd, medan interiören förnyades i sin helhet. Det är den interiören som till väsentliga delar bevarats oförändrad.

Lundeqvist var en av de mest anlidade bostadsarkitekterna i Örebro under 1920-talet. Till skillnad från Vilhelm Renhult var han utbildad arkitekt. Efter examen från KTH och Konsthögskolan drev han egen verksamhet i Örebro under 1920-talet för att år 1930 flytta till Stockholm.

Vid ombyggnaden skapade Lundeqvist en interiör som är mycket karakteristisk för 1920-talets inredningsstil i allmänhet, och biografer i synnerhet.

Med utgångspunkt från Renhults byggnad från 1917 skapade Lundeqvist en interiör präglad av en lätt och luftig 1920-talsklassicism med italienska referenser. Genomtänkta rumsbildningar med utblicksmotiv i vestibulen, och illusoriska italienska landskapsscenerier i skenperspektiv i salongen, bildar en stilmässigt homogen interiör av stort arkitekturhistoriskt värde. Förankringen i 1920-talets formspråk förstärks av inredningsdetaljer som takmålningar och trappträcken i smide.

Den påkostade gestaltningen av bottenvåningen och den rymliga foajén på andra våningen vittnar om att biograferna vid denna tid – i jämförelse med idag – spelade en betydande roll i stadens sociala liv.

Vid den riksomfattande biografinventering som genomfördes av Riksantikvarieämbetet i början av 1990-talet, bedömdes Röda Kvarnbiografen i Örebro vara av byggnadsminnesklass.

Genom sin välbevarade ursprungliga karaktär och stora stadshistoriska värde fyller F.d Röda Kvarnbiografen väl kraven i 3 kap 1 § KML – ”synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde” – för att skyddas och bevaras som byggnadsminne.

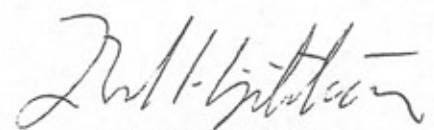

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Örebro län.

Beslut i detta ärende har tagits av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gerd Engman jämte ledamöterna Sören Gunnarsson, Britt-Marie Karlsson, Margareta Karlsson, Sören Larsson, Massimo Montanari, Mats Sjöström, Helena Vilhelmsson och Anna Ågerfalk.

I den slutliga handläggningen av detta ärende deltog även länsassessor Per Undén.

Gerd Engman
landshövding

Raoul Hjærtström
bitr länsantikvarie

Länsstyrelsen
Örebro län

BESLUT
2003-10-28

Dnr: 432-04561-2000

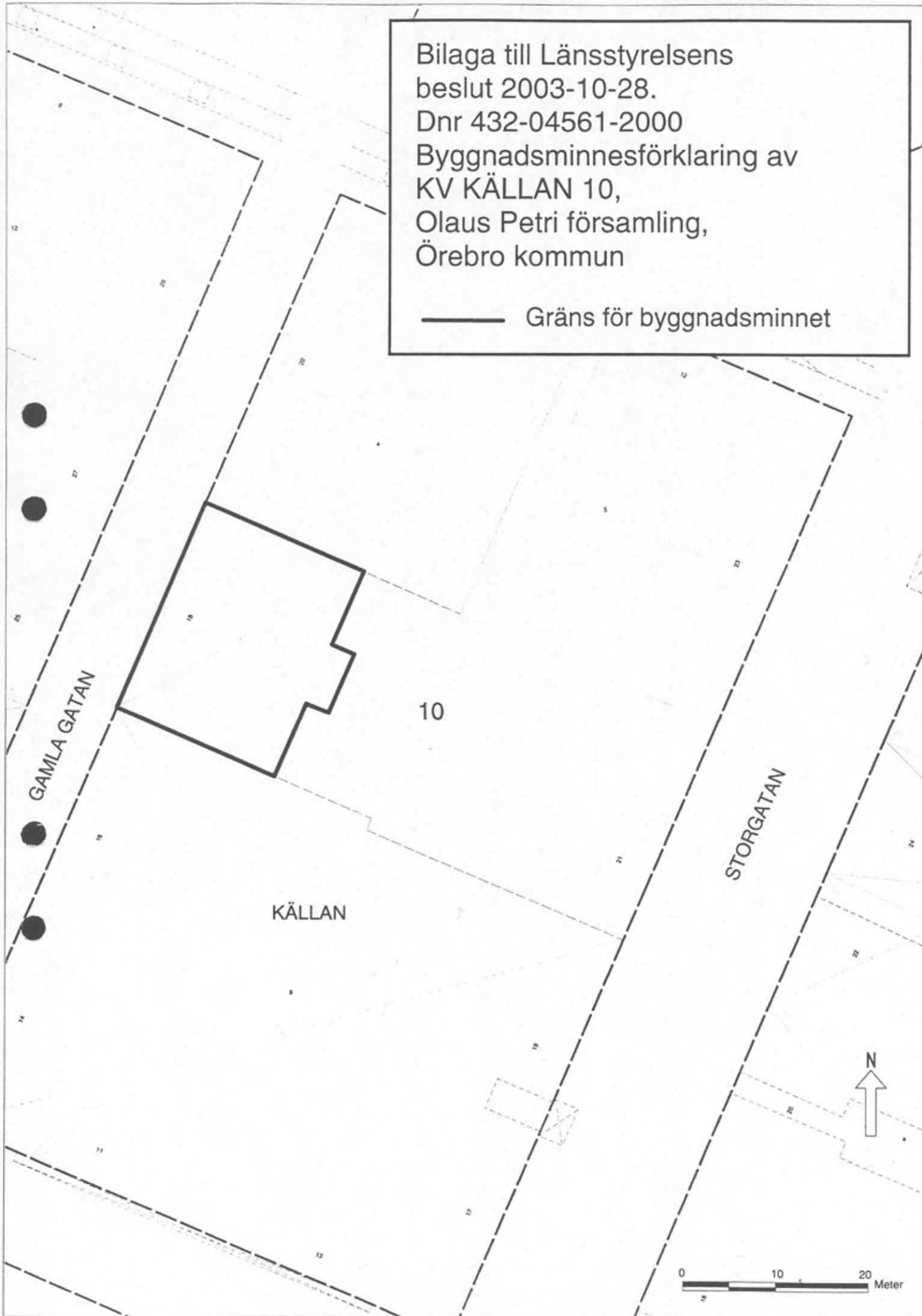
Bilagor
Besvärshänvisning
Karta
Ritning

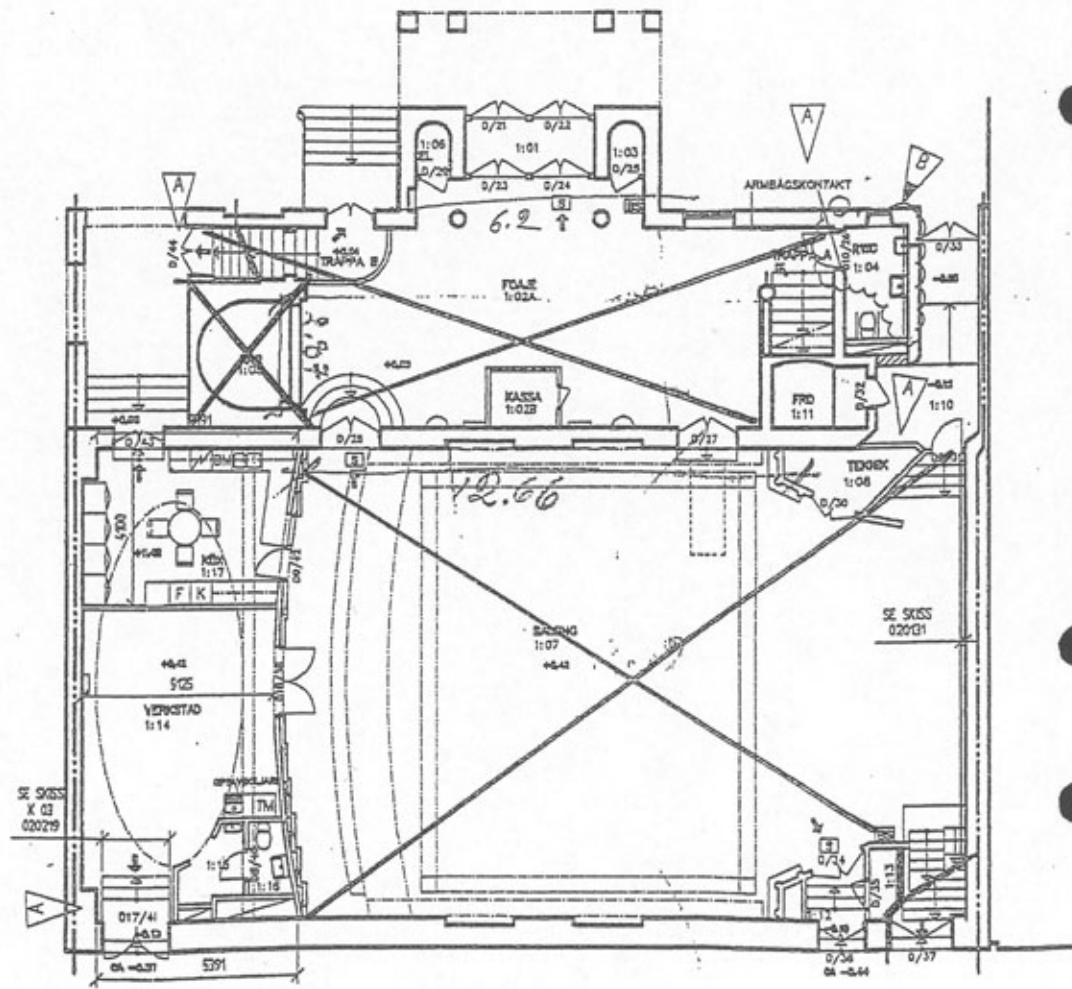
Kopia till
Riksantikvarieämbetet
Lantmäterimyndigheten i Örebro län
Örebro läns museum
Örebro kommun
ÖrebroBostäder, Box 8033, 700 08, Örebro

Lst/byggnadsminnesregistret

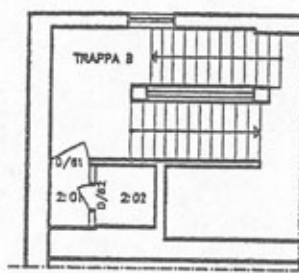
Bilaga till Länsstyrelsens
beslut 2003-10-28.
Dnr 432-04561-2000
Byggnadsminnesförklaring av
KV KÄLLAN 10,
Olaus Petri församling,
Örebro kommun

—— Gräns för byggnadsminnet

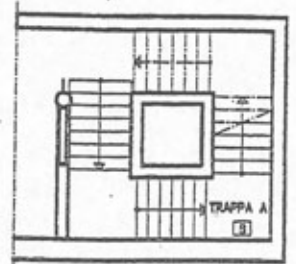

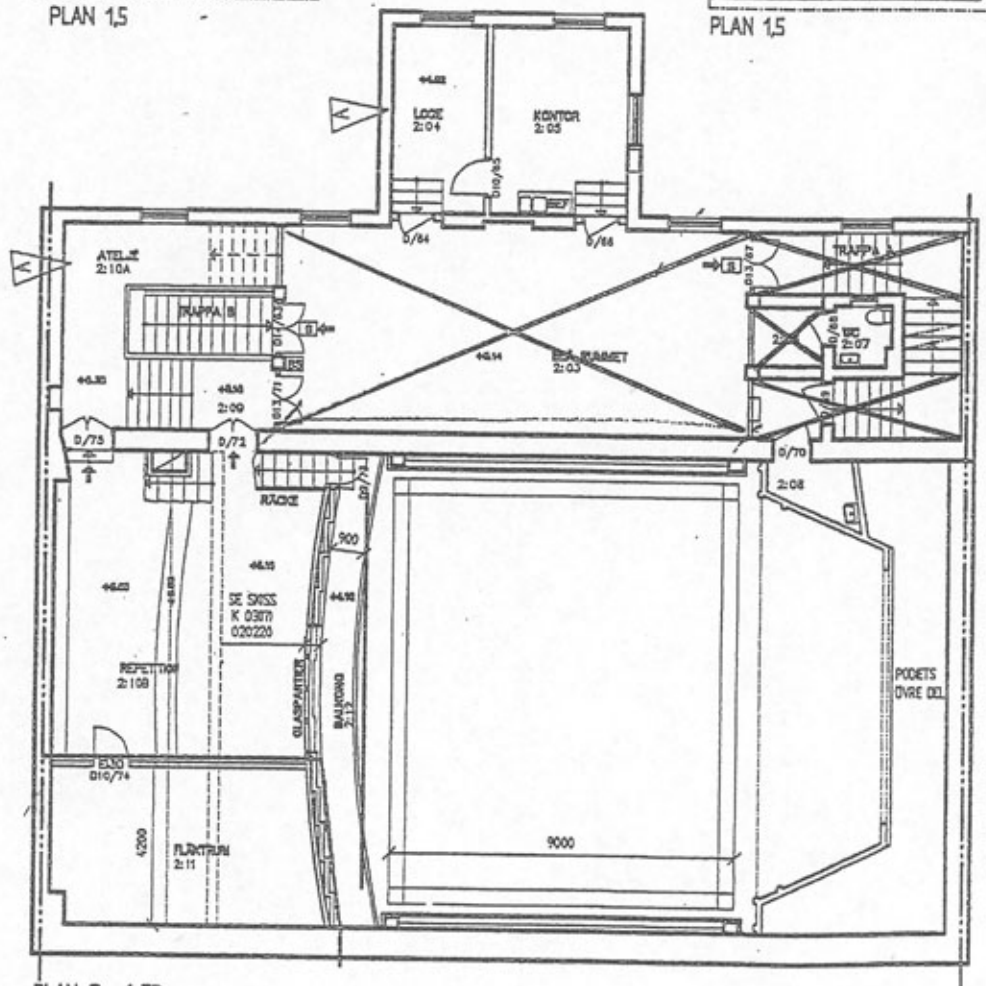
PLAN 1, ENTREPLAN

PLAN 15

PLAN 15

PLAN 2, 1 TR